

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Кулик Юлії Михайлівни «Ризик-менеджмент логістичної системи машинобудівних підприємств», представленій до спеціалізованої вченої ради Д 26.002.23 у Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» для захисту на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Актуальність теми дисертації. Діяльність машинобудівних підприємств в усьому світі відіграє визначальну роль, адже забезпечує інтенсифікацію виробництва, підвищення його ефективності, виступає каталізатором економічного зростання. В числі лідерів сектору нині перебувають машинобудівні підприємства Китаю, Німеччини, США, Японії, Гонконгу, Кореї, Мексики, Франції, Італії, Великобританії. Натомість частка обсягу продажу машинобудівної продукції України у світі є незначною – лише 0,08 %. Одними з причин такого стану є відсутність застосування ефективних інструментів ризик-менеджменту, які необхідні в умовах зростання невизначеності та ризикованості середовища та недостатня увага вирішенню проблем логістики, зокрема удосконалення наявних логістичних систем машинобудівних підприємств.

Своєчасне впровадження технологій ризик-менеджменту є актуальним для забезпечення ефективності логістичної системи на всіх її рівнях, що включає в себе комплекс управлінських рішень, націлених на своєчасну ідентифікацію ризиків і ризикоутворюючих факторів з метою зниження їх негативної дії як в поточному часі, так і в перспективі. Досягається це завдяки впровадженню наукових підходів до розвитку ризик-менеджменту логістичної системи машинобудівних підприємств, уточнення критеріїв та

своєчасного оцінювання рівня ефективності такої системи, удосконалення наукового забезпечення вибору стратегії реалізації ризик-менеджменту.

Дисертаційну роботу виконано згідно плану науково-дослідної роботи Луцького національного технічного університету «Формування механізму управління розвитком підприємств на засадах маркетингової концепції» (державний реєстраційний номер 0112U000287). У її межах автором поглиблено теоретичний базис, удосконалено методичний і прикладний інструментарій ризик-менеджменту логістичної системи машинобудівних підприємств.

Враховуючи вище зазначене вважаю, що проведене в дисертаційній роботі Кулик Юлії Михайлівни дослідження повною мірою відповідає ефективним напрямкам розвитку сучасної економічної теорії та актуалізує практичну значимість вирішених в дисертації складних науково-прикладних проблем ризик-менеджменту логістичної системи машинобудівних підприємств.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в роботі. Детальне ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи дозволяє зробити висновок, що мета, яка полягає у поглибленні теоретичних і методичних положень ризик-менеджменту, що націлені на підвищення рівня ефективності логістичної системи машинобудівних підприємств, обґрунтування напрямів реалізації ризик-менеджменту логістичної системи машинобудівних підприємств, досягнута. Основні наукові положення, методичні підходи і пропозиції дисертаційного дослідження Кулик Ю.М. є достатньо обґрунтованими і достовірними, що підтверджується:

- використанням у якості теоретичної та методологічної бази дослідження ключових положень теорії ризик-менеджменту та логістики, здобутків вітчизняної та зарубіжної науки в галузі економіки і управління підприємствами;

- застосуванням сучасних загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, серед яких домінуючими є системний підхід, наукової абстракції та теоретичного узагальнення, методи аналізу та синтезу, регресійного аналізу, економіко-математичного моделювання, монографічний метод;

- належним відбором, систематизацією та оцінкою офіційних статистичних матеріалів, спеціальної документації про логістичну діяльність машинобудівних підприємств, аналітичних веб-сайтів;

- апробацією на конференціях та опублікуванням основних положень і рекомендацій у фахових виданнях, у тому числі у виданнях, які входять до наукометричних баз;

- впровадженням результатів дослідження на підприємствах та їх використанням у навчальному процесі.

Варто відзначити системність дослідження, логічність викладення отриманих результатів, коректність та доцільність застосування різноманітних методів наукового дослідження, відповідність висновків поставленій меті й завданням, цілісність і послідовність розкриття результатів дослідження, що засвідчує достатній рівень наукової кваліфікації авторки дисертації.

Переважає більшість положень, висновків та рекомендацій дисертаційного дослідження є достатньо аргументованими і такими, що беззаперечно сприятимуть удосконаленню ризик-менеджменту логістичної системи машинобудівних підприємств.

Найбільш важливими результатами роботи, що мають наукову новизну, слід вважати:

1. Удосконалено процес оцінювання ефективності ризик-менеджменту логістичної системи машинобудівних підприємств (стор. 169-176). Це досягається на основі поглиблення планування процесу управління ризиками, концентрації уваги на синтезі цілей та завдань, особливостях, обмеженнях і механізмах ризик-менеджменту, що дозволяє доповнити процес оцінювання

послідовністю дій, яка забезпечуватиме адекватність отриманих результатів шляхом розробки управлінських заходів зі зниження ризиків логістичної системи.

2. Поглиблено теоретичні положення стратегування ризик-менеджменту логістичної системи машинобудівних підприємств (стор. 154-169), у межах яких доповнено типізацію стратегій ризик-менеджменту залежно від рівня його ефективності, подальша реалізація яких забезпечить мінімізацію впливу ризиків на логістичну систему підприємств, що забезпечує фокусування управлінських рішень до відповідних підрозділів логістичної системи.

3. Обґрунтовано науковий підхід до розвитку системи ризик-менеджменту логістичної системи машинобудівних підприємств (стор. 136-145). Рекомендовані організаційно-економічні засади його розвитку шляхом взаємоузгодження цілей, завдань, теоретичних положень, методичної основи та принципів організації ризик-менеджменту виступають основою розробки ієрархічної системи управлінських заходів зі зниження логістичних ризиків, забезпечуючи зниження небезпеки помилкового застосування рішення вже у момент його ухвалення і скорочуючи можливі негативні наслідки прийняття рішення на подальших стадіях їх реалізації.

4. Удосконалено науково-методичне забезпечення реінжинірингу в частині реінтеграції бізнес-процесів як наряду вдосконалення ризик-менеджменту логістичної системи досліджуваних машинобудівних підприємств (стор. 146-153). Синтез процесного та синергетичного підходів виступив основою реалізації реінжинірингу логістичних бізнес-процесів через застосування процесів зворотної логістики, що забезпечило оптимізацію таких параметрів логістичної системи як витрати і час, стало підґрунтям зростання ефективності її функціонування для машинобудівного підприємства.

5. Дістав подальшого розвитку понятійно-категоріальний апарат теорій ризик-менеджменту, логістики, систем і моделювання у частині

уточнення змістовного наповнення поняття «ризик-менеджмент логістичної системи підприємства» (стор. 45) та економічної категорії «ризик» (стор. 52), що дало можливість виділи цільову спрямованість інструментів ризик-менеджменту логістичної системи (стор. 46) та здійснити групування ризиків логістичної системи (стор. 55-56).

6. В роботі поглиблено теоретико-методичні положення щодо ідентифікації поточного стану ризик-менеджменту машинобудівного підприємства (стор. 119-132), які передбачають узгодження критеріїв оцінювання ризик-менеджменту з особливостями функціонування логістичної системи, що надає можливість своєчасного визначення впливу зміни логістичних витрат на динаміку чистого прибутку, ризиків – на стан логістичної системи, рівня ефективності його стану – на формування комплексу заходів з удосконалення системи ризик-менеджменту підприємств; це виступає значимим підґрунтям розкриття синтезу теорій ризик-менеджменту та логістики.

Ефективне впровадження запропонованих в дисертації заходів на вітчизняних машинобудівних підприємствах надасть можливість підвищувати ефективність реалізації ризик-менеджменту та їх логістичної системи, забезпечити покращення взаємозв'язків між підсистемами в середині підприємства та із зовнішнім середовищем, нейтралізувати негативну дію ризиків, які впливають на логістичну систему, оптимізувати логістичні витрати, здійснювати більш обґрунтовану розробку стратегій ризик-менеджменту логістичної системи машинобудівних підприємств.

Теоретична цінність та практична значущість наукових результатів

Наукове значення результатів дисертаційної роботи полягає у розробці ряду теоретичних положень і висновків, які збагачують економічну науку з вирішення проблем підвищення ефективності ризик-менеджменту логістичної системи машинобудівних підприємств.

Практичне значення розробок полягає в тому, що запропоновані в дисертаційній роботі авторські наукові розробки у процесі ризик-

менеджменту логістичної системи машинобудівних підприємств є необхідним всебічне оцінювання ризиків, реалізовувати пошук нових векторів та інструментів ризик-менеджменту логістичних систем машинобудівних підприємств, забезпечуючи швидкість і точність управлінських рішень, оптимізацію логістичних витрат, підвищення рівня ефективності логістичної діяльності підприємства.

Окремі результати дисертаційної роботи, зокрема ті, що становлять наукову новизну дослідження, перевірені на практиці та підтвержені довідками про впровадження результатів дослідження від: ПАТ «Запорізький автомобілебудівний завод» (довідка № 85-31-1/207 від 28.10.2015 р.), АТ «СКФ Україна» (публічне) (довідка № 9810/748 від 23.11.2016 р.).

Ключові положення дисертації використовуються у навчальному процесі Луцького національного технічного університету під час викладання дисциплін «Ризик-менеджмент», «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків», «Функціональна логістика», «Оптимізація логістичних потоків» (довідка № 1574-20-34, 12.11.2015 р.) та розкрито під час виконання держбюджетної науково-дослідної роботи «Формування механізму управління розвитком підприємств на засадах маркетингової концепції» (акт № 103А-19-33 від 26.01.2017 р.).

Теоретичні та практичні положення, висновки та рекомендації мають достатній рівень обґрунтованості, супроводжуються відповідним методичним і статистичним матеріалом.

Повнота висвітлення основних результатів дослідження. За результатами представленого дослідження авторкою опубліковано 31 наукову працю обсягом 20,89 обл.-друк. арк. (особисто автору належить 12,43 обл.-друк. арк.), з них: 1 монографія, 14 – статті у наукових фахових виданнях України та 1 – у закордонному виданні, з яких 10 індексуються у міжнародних наукометричних базах, 15 публікацій – в інших наукових виданнях за матеріалами науково-практичних конференцій. Вивчення

наукових праць Кулик Ю. М. дозволяє стверджувати, що в них відображено результати власного наукового дослідження.

Наукові положення, висновки та рекомендації, які складають новизну дослідження, повністю висвітлені у фахових виданнях та обговорені на всеукраїнських і міжнародних конференціях.

Обсяг друкованих праць та їх кількість відповідає встановленим вимогам щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації. Ознайомлення з текстом автореферату дисертації дає підстави стверджувати, що він написаний у науковому стилі, літературною мовою, а за структурою та змістом відповідає вимогам, що ставляться МОН України.

У тексті автореферату відображено основні положення, зміст результати та висновки виконаної Кулик Ю. М. дисертаційної роботи. Підкреслюю, що зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи. Відмічаючи актуальність дослідження, наукову новизну і практичну значущість отриманих результатів, необхідно наголосити й на ряді дискусійних моментів і зауваженнях до дисертаційної роботи:

1. Доволі дискусійною є представлена авторська характеристика ризику логістичної системи як економічної категорії (стор. 51), що подана схематично та визначає об'єкт ризику, суб'єкт ризику, умови існування ризику, риси ризику, фактори та джерела ризику логістичної системи. Слід було деталізувати умови існування ризику та уточнити фактори ризику. Адже не лише характер цілеспрямованості, методи та умови вибору породжують ризики, але й усвідомлена можливість виникнення небезпеки з боку суб'єктів управління, конфлікт їх інтересів. Це вимагає від суб'єктів управління логістичною системою необхідність ідентифікації факторів і

джерел ризику, їх своєчасного прогнозування, оцінки існуючих і потенційних втрат, що частково розкрито в роботі.

2. Відмічаючи актуальність і наукову цінність проведеної здобувачем оцінки ризиків логістичної системи машинобудівних підприємств, все ж слід зауважити, що оцінку було здійснено переважно на основі показників виробничо-комерційних ризиків (стор. 87-94). Разом з тим, обрані показники лише частково враховують ризики страхування, лишаючи поза увагою, наприклад, настання форс-мажорних обставин під час переміщення вантажів від постачальника до кінцевого споживача.

3. Загалом вірно вказуючи на залежність рівня ефективності ризик-менеджменту логістичної системи підприємств від відповідності їх організаційних структур вимогам сучасного ринкового середовища, можливості швидкої адаптації до їх зміни, факторів зовнішнього середовища на прикладі окремих машинобудівних підприємств (стор. 114-116), здобувач не достатньо обгрунтовує їх вибір. Як результат, аналіз відповідності організаційної структури встановленим вимогам носить поверхневий характер.

4. В п. 3.1 дисертаційної роботи (стор. 136-153) автор пропонує в якості напряму вдосконалення системи ризик-менеджменту логістичної системи машинобудівних підприємств використовувати реінжиніринг, що має практичну цінність. Однак, рекомендований порядок із цим комплекс управлінських заходів щодо зниження рівня постачальницьких, виробничих, збутових, транспортних і складських ризиків недостатньо розкриває доцільність використання реінжинірингу як такого.

5. Обгрунтовуючи вибір стратегії реалізації ризик-менеджменту логістичної системи машинобудівних підприємств надто багато уваги приділено теоретичним аспектам одного із напрямків вдосконалення системи ризик-менеджменту (стор.154-160). Дискусійним також є запропонований набір класифікаційних ознак, обраних при здійсненні порівняльної характеристики стратегій ризик-менеджменту логістичних систем машинобудівних підприємств (стор. 162). Зокрема його слід було розширити,

виходячи з наявних умов існування та факторів ризику логістичної системи, що значно б підсилило практичний характер дослідження.

6. Деякі рисунки в роботі (рис. 1.2, 1.3, 2.1, 2.4, 3.11) потребують додаткових пояснень, адже не повною мірою розкривають сутність досліджуваних понять та характер тенденцій показників, які представлені на них.

Слід відмітити, що зроблені зауваження не мають принципового характеру і суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації. В цілому автору вдалося виконати поставлені завдання, в результаті чого поглиблено теоретичні положення, науково-методичне забезпечення та обґрунтовано практичні рекомендації щодо удосконалення ризик-менеджменту логістичної системи машинобудівних підприємств.

Загальна оцінка дисертаційної роботи та її відповідність встановленим вимогам. Дисертаційна робота Кулик Юлії Михайлівни на тему «Ризик-менеджмент логістичної системи машинобудівних підприємств» є завершеним, самостійно виконаним науковим дослідженням, що містить елементи наукової новизни та важливі практичні рекомендації, які впроваджено у діяльність машинобудівних підприємств і навчальний процес вищих навчальних закладів.

Результати дослідження є науково обґрунтованими і важливими для поглиблення теоретичних положень, розроблення науково-методичних підходів та практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності ризик-менеджменту логістичної системи машинобудівних підприємств. Зміст автореферату є ідентичним до змісту дисертації та повністю висвітлює її основні положення.

За важливість одержаних автором наукових результатів, ступенем їх обґрунтованості та достовірності, практичною значимістю сформульованих положень і висновків, дисертація відповідає вимогам п.п. 9, 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, які висуваються до

дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Дисертаційна робота за змістом відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), а її автор Кулик Юлія Михайлівна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за вказаною спеціальністю.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри маркетингу

Національного авіаційного університету

С. Ф. Смерічевський

Підпис гр. Смерічевського С.Ф.

з а с в і д ч у ю

Вчений секретар

національного авіаційного університету

Т.Євчеба